

Bijlage 1

Startdocument

Starten met een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB)? Zo kan je beginnen.

Introductie

Je hebt de handreiking gelezen en wil verkennen of een DAEB ook geschikt is in jouw gemeente. Lees in dit startdocument welke documenten je nodig hebt en welke eerste stappen je kunt zetten. Ook tref je een set waardevolle adviezen uit de praktijk aan.

“

“Ja, het is ingewikkeld maar ook gewoon haalbaar”

”

Documenten

Welke documenten heb je wanneer nodig? In het schema op de volgende pagina kan je in één oog opslag zien waar je in iedere fase aan moet werken. Dit is zowel voor de gemeente als voor het lokale initiatief in beeld gebracht.

hier

Gemeente		Checklist DAEB	Initiatief	
Checklist/documentatie	Tips	Fase	Checklist/documentatie	Tips
		Verkenning	Informeel in contact komen met de gemeente	• Verkiezingen? Onderzoek de invloed van lokale gemeenteraadsverkiezingen. • Onderzoek het gemeenteplan en pas acties en projecten daarop aan.
Verkenkend gesprek met het initiatief	• Voer het gesprek met een brede groep collega's uit de gemeente. • Zoek steun van wethouders en het college. • Zorg in de verkenning al voor bestuurlijk draagvlak.		Verkenkend gesprek bij de gemeente	• Doe je huiswerk, wees goed voorbereid. • Zorg in de verkenning al voor bestuurlijk draagvlak. • Zoek steun van wethouders en het college. • Voer het gesprek met een brede groep leden/vrijwilligers uit het initiatief.
Opgroeiruimte creëren	• Probeer je te verplaatsen in het standpunt van de ander. • Bespreek alvast met elkaar hoe je samen wilt werken, vanuit welke gedeelde waarden, wat zijn de gezamenlijke doelen etc. Leg dit vast in een overeenkomst.		Opgroeiruimte creëren	• Probeer je te verplaatsen in het standpunt van de ander. • Bespreek alvast met elkaar hoe je samen wilt werken, vanuit welke gedeelde waarden, wat zijn de gezamenlijke doelen etc. Leg dit vast in een overeenkomst.
Aantonen marktfalen: (1) noodzakelijkheids criterium (2) proportionaliteitsbeginsel	• Het kan handig zijn om een benchmark uit te voeren.	Ontwerp	Argumenten opstellen voor een DAEB-constructie	• Benadruk waardecreatie en het algemeen belang. • Benadruk de zekerheid en continuïteit. • Benadruk: meer impact voor minder geld.
Overweging opbouwen 1. beschrijving lokale beleidsdoelen 2. beschrijving lokale aard initiatief 3. toon marktfalen aan 4. toon het algemeen belang aan van de diensten van het lokale initiatief				
Professionalisering gemeente 1. investeer in proceskosten 2. maak structureel ruimte voor ambtenaren om voor de DAEB te werken			Professionalisering initiatief 1. businessplan 2. inhoudelijk plan 3. communicatieplan 4. loonhuis 5. accountantsverklaring 6. (eventueel) ICT plan 7. (indien van toepassing) overgang naar een coöperatie	• Roep hulp in voor juridisch advies. • Vraag om financiële ondersteuning voor de opstartfase bij de gemeente. • Houd rekening met de doorlooptijd van je initiatief. Via een ALV moeten de leden goedkeuring geven voor de plannen en veranderingen.
Toewijzingsbesluit / aanwijzingsbesluit 1. inhoud en duur DAEB 2. betrokken onderneming 3. aard van bijzondere rechten die zijn verleend 4. compensatiemechanisme 5. regelingen om eventuele overcompensatie te vermijden en terug te vorderen 6. een verwijzing naar dit besluit	• Houd rekening met recessen, hierdoor kan de aanvraag langer duren • Houd rekening met doorlooptijd collegebesluit • N.B. dit is een officieel besluit met een dwingend juridisch karakter. Beide partijen hebben niet de mogelijkheid om van de overeenkomst af te wijken wat in het aanwijzingsbesluit/toewijzingsbesluit is vastgelegd.	Realisatie	Toewijzingsbesluit / aanwijzingsbesluit	• Houd rekening met recessen, hierdoor kan de aanvraag langer duren • Houd rekening met doorlooptijd collegebesluit • N.B. dit is een officieel besluit met een dwingend juridisch karakter. Beide partijen hebben niet de mogelijkheid om van de overeenkomst af te wijken wat in het aanwijzingsbesluit/toewijzingsbesluit is vastgelegd.
Ter inzagelegging DAEB besluit				
Subsidieregeling	• Maandelijks/jaarlijks voorschot? • Jaarlijkse vaststelling budget/voorschot?	Exploitatie	Subsidieregeling	• Maandelijks/jaarlijks voorschot? • Jaarlijkse vaststelling budget/voorschot?

Stappen

Stap 1: verzamel kennis

Weet waar je aan begint: verdiep je in de materie. Laat je niet afschrikken, maar bereid je wel goed voor. Een DAEB is een langdurige samenwerking waar vaak veel geld mee gemoeid is. Dat vraagt van zowel het initiatief als de gemeente een bepaald level van professionaliteit.

Lees de handreiking van klimaatstichting HIER. Bekijk ook eens de [kenniscollectie](#) van Energie Samen of [de acht alternatieven voor aanbesteden](#) die LSA Bewoners in kaart bracht. Ook [de pagina's over de DAEB](#) van Kenniscentrum Europa Decentraal kunnen behulpzaam zijn.

Stap 2: ga in gesprek

Ga het gesprek met elkaar aan want een DAEB doe je niet alleen. Wil je ermee aan de slag in jouw gemeente? Breng het eerst informeel ter sprake bij jouw contactpersoon van de gemeente of het lokale initiatief.

Organiseer dan een eerste verkennend / oriënterend gesprek met een bredere afvaardiging van beide kanten.

Is er van beide kanten interesse? Stel dan een gezamenlijk kernteam samen met medewerkers van de gemeente en het initiatief. Dit kernteam werkt gedurende tenminste één jaar nauw samen. Het kernteam heeft als taak een aantal onderdelen verder uit te werken. Deze vormen samen het proces om tot een DAEB te komen.

Zorg ook meteen aan het begin voor het verkennen van het bestuurlijk draagvlak. Een DAEB is uiteindelijk een aanwijzingsbesluit van het College B&W.

Zorg dat je serieus genomen wordt. Doe je huiswerk en wees op alles voorbereid.

Binnen het kernteam ontstaan twee snelheden. Professionals die tijdens kantooruren werken en meteen ergens op kunnen reageren. En vrijwilligers die dit doen naast een betaalde baan en pas 's avonds of in het weekend ergens op kunnen reageren. Wees je hiervan bewust en houd hier rekening mee.

Zorg dat je op een of andere manier kunt borgen dat er binnen het proces continuïteit blijft. Maar maak jezelf niet afhankelijk van één of twee ambtenaren. Bouw stabiliteit in, leg dingen vast om met personeelwisselingen om te kunnen gaan.

Aarzel niet om ook de politieke route te bewandelen. Commitment van de wethouder en steun vanuit het College is een randvoorwaarde om te slagen.

Stap 3: maak een plan

Het proces om tot een DAEB te komen, verloopt niet lineair. Verschillende onderdelen moeten gelijktijdig uitgewerkt worden. De eerste taak van het kernteam is om een plan op te stellen dat al deze onderdelen in kaart brengt. Daarbij hebben beide partijen huiswerk te doen.

“Gemeenten werken vaak met standaardovereenkomsten. De voorwaarden daarin passen vaak niet goed bij de werkelijkheid van een initiatief. Dat zijn nu eenmaal geen commerciële bedrijven. Er komt behoorlijk wat op je af en het is niet vanzelfsprekend dat een initiatief dit allemaal zelfstandig kan oppakken. Gespecialiseerde hulp is noodzakelijk. Gemeenten: lever die. Heb geduld, kijk naar de mogelijkheden en houd niet te zeer vast aan de procedures en regels”.

Een DAEB vraagt vaak van het initiatief ook een professionaliseringsslag. Om de marktanalyse en benchmark goed te kunnen uitvoeren, is er onder andere een goed uitgewerkt business plan nodig inclusief communicatie-aanpak.

Om een succesvol DAEB traject te doorlopen, is professionele capaciteit in beide organisaties een randvoorwaarde. Wil je als initiatief bijvoorbeeld vaste krachten aannemen? Dan heb je contracten en een loonhuis nodig.

Stippel een realistisch tijdspad uit waar voldoende ruimte is voor de verschillende onderzoeken.

“Maar dat heeft me echt het allermeeft verbaasd: hoe snel je uiteindelijk als vrijwilligersclub kunt opschalen als die druk maar hoog genoeg wordt”.

Stap 4: investeer in de proceskosten

Om de verschillende onderdelen verder uit te werken, is er een startbudget nodig van enkele duizenden euro's. Denk dan aan de kosten voor verschillende experts die nodig zijn gedurende de onderzoeksfase. Zo is een [onafhankelijk juridisch advies](#) over de inzet van de DAEB vaak een vereiste. Ook zijn er kosten verbonden aan de accountantsverklaring die het initiatief moet opleveren. Daarnaast moet ook de benchmark en de marktanalyse worden uitgevoerd.

Je hebt een betaalde projectleider nodig om de brug te slaan tussen ambtenaren en initiatieven. Deze levert plannen en planningen en is de drijvende kracht in het proces. Een investering in een professionele projectleider betaalt zich later in het proces uit.

“Je wordt als vrijwilliger geconfronteerd met allerlei procedures en regelingen. Dat is een flinke drempel om te nemen. Achteraf had ik daar best ook wat advies bij willen hebben. Maar ja, naar wie stap je dan toe? Je kunt niet elke keer een adviesbureau betalen. En het juridische aspect, dat kun je gewoon echt niet zelf is mijn ervaring”.

Stap 5: help elkaar

Een DAEB vraagt van gemeente en initiatief een nieuwe manier van samenwerken. Bouw binnen het proces ook ruimte in om samen te leren. Bijvoorbeeld door heel bewust afspraken te maken over [opgroeiruimte](#).

Opgroeiruimte is de ruimte die een bewonersinitiatief en gemeente elkaar geven om de samenwerking gezamenlijk en zorgvuldig vorm te geven, waarbij beiden kunnen groeien in een nieuwe rol.

“

“Gebruik het proces ook om na te denken over hoe je samen wilt werken. We hebben nu een heel erg functionele overeenkomst. Daarnaast zijn we een convenant aan het opstellen. Op basis van welke gedeelde normen en waarden werken we samen? Het gaat om een bekrachtiging van gemeenschappelijke doelen. Die hadden we eigenlijk als eerste moeten opstellen”.

”

“

“We werken met een Code of Conduct. Hoe ligt de verhouding tussen vertrouwen hebben in elkaar en ieder z'n eigen verantwoordelijkheid? Dat leggen we nu vast”.

”

